

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

“งานช่วยเหลือคนพิการนี้ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าผู้พิการไม่ได้อยากพิการ และอยากช่วยตนเอง ถ้าเราไม่ช่วยเขาให้สามารถปฏิบัติงานอะไรเพื่อชีวิต และเศรษฐกิจของครอบครัว จะก่อให้เกิดสิ่งที่หนัก ในครอบครัวหนักแก่สังคม ฉะนั้นเป้าหมายที่จะทำก็คือช่วยเขาให้ช่วยตัวเองได้ เพื่อที่จะทำให้เขาสามารถเป็นประโยชน์ต่อสังคม” พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานแก่คณะกรรมการมูลนิธิธรรมาภิบาลคนพิการ ในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2517 (มูลนิธิธรรมาภิบาลคนพิการเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย, 2560, น. 1)

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีความมุ่งหมายที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีความสามารถ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งนี้การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการให้จัดให้ตั้งแต่แรกเกิด หรือแรกพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553)

ในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มีสาระสำคัญ คือ ให้คนพิการได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการจนตลอดชีวิตสามารถได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพร้อมทั้ง เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบ และรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้นผ่าน การศึกษาที่มีมาตรฐาน และประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้

การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท และบุคคล และให้สถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการ และประสานเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับ หรือบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556)

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในด้านการให้การศึกษา นั้น ในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ได้กำหนดสิทธิทางการศึกษาสำหรับคนพิการในมาตรา 5 ระบุไว้ว่า ให้ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิด หรือทางความพิการตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เลือกรับบริการทางการศึกษา สถาบันศึกษา ระบบ และรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลและให้ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐาน และประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท และบุคคล และในมาตรา 8 วรรค 3 ได้ระบุไว้ว่า ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2551, น. 3-4) ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ตามนโยบายการศึกษาให้กับนักเรียนพิการประเภทดังกล่าวนี้ จำเป็นจะต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาสมรรถภาพ และการบำบัดฟื้นฟูสภาวะของร่างกาย และจิตใจให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะเรียนรู้ไม่มีอุปสรรคต่อการรับบริการด้านการจัดการศึกษา การส่งเสริมพัฒนาระบบการทำงาน และประสานความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรภายใน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

จากศึกษาหลักการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในระดับสากลนั้นตามหลักการแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้กำหนดกรอบแนวทางในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถของระบบในการให้บริการ และบุคลากร ผู้ให้บริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ มีแนวทางในการให้บริการที่ได้มาตรฐาน ซึ่งนับว่าเป็นกรอบมาตรฐานแม่บทที่สำคัญอย่างมากต่อแนวคิดในการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เริ่มต้นที่ WHO ได้ให้คำนิยามของคำว่า “การฟื้นฟูสมรรถภาพ” (Rehabilitation) หมายถึง ชุดของเครื่องมือ หรือมาตรการที่ช่วยในการทำให้คนพิการ หรือผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะพิการ หรือบุคคลที่มีข้อจำกัดในระบบการทำงานที่

ของร่างกาย ให้สามารถรักษาประสิทธิภาพในการทำงานที่สามารถตอบสนองต่อการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ของบุคคลนั้นๆ ในการอยู่ร่วมกับครอบครัว บ้าน ชุมชน และสภาพแวดล้อมของเขาได้ อย่างอิสระรวมทั้งเพื่อให้บุคคลนั้นได้มีส่วนร่วมในการเข้าถึงระบบการศึกษา และการทำงานอันเป็น คุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้ WHO ยังได้กำหนดกรอบแนวทาง มาตรการด้าน การฟื้นฟูสมรรถภาพ ควรมียุทธศาสตร์ในการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ในเชิงประจักษ์ 5 ประการ หลักของระบบการทำหน้าที่ร่างกายของบุคคล คือ 1) เพื่อป้องกันการสูญเสีย 2) เพื่อชะลอการสูญเสีย 3) เพื่อปรับปรุง หรือฟื้นฟูการสูญเสีย 4) เพื่อชดเชยการสูญเสีย และ 5) เพื่อการบำรุงรักษาการ สูญเสียของระบบการทำหน้าที่ร่างกายของบุคคล (World Health Organization, 2011, p. 23)

ในการดูแลฟื้นฟูคนพิการเป็นภารกิจที่สำคัญที่ผู้ดูแล และครอบครัวต้องรับผิดชอบบางครั้ง อาจเป็นงานที่หนักและซับซ้อนต้องอาศัยความรู้ ทักษะ ความพยายามอย่างต่อเนื่อง และปรับตัวต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งหากไม่สามารถปรับบทบาทหรือเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลฟื้นฟูได้ ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อคนพิการคือ คนพิการไม่สามารถเข้าศึกษาในโรงเรียนได้ หรือไม่สามารถ เรียนได้อย่างเป็นปกติอาจต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลซ้ำเกิดความพิการซ้ำซ้อน หรือเสียชีวิต ก่อนเวลาอันสมควร จากการศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศพบว่าผู้ดูแล ครอบครัว ชุมชน มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของคนพิการ (Boyle D. et al., 2000; Lim, J. & Zebrack B., 2004; อโนชา ทศนารณชัย, 2551) เนื่องจาก การดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน จากครอบครัว และชุมชนจะทำให้สุขภาพทางกาย ทางจิตใจ ทางจิตวิญญาณ และทางสังคมดีขึ้น (Goode, et al., 1998; Tang & Chen, 2002; วรรณรัตน์ ลาวัณ, 2549) และยังมีกรณีวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผ่านแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชนในการขับเคลื่อนงาน พบว่า ความรู้ และทัศนคติการดูแลคนพิการความคิดเห็นต่อกระบวนการดูแลคนพิการแบบมีส่วนร่วมพร้อม ได้เสนอให้มีการสร้างความเข้าใจในการใช้ข้อมูลสมรรถนะคนพิการ เพื่อประโยชน์ ในการหา กระบวนการดูแลคนพิการในชุมชนที่เหมาะสม ผลความสำเร็จเกิดจากการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การคัดกรองเบื้องต้นเลือกกลุ่มเป้าหมาย ประเมินระดับความพิการ และความต้องการโดย ICF ให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม ตามความต้องการ และประสานความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่าย ในกระบวนการดังกล่าวมีผลทำให้ผู้พิการมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้ อย่างอิสระ และเข้าศึกษาในโรงเรียนได้เป็นปกติ (นริสา วงศ์พนารักษ์, ศิรินาถ ตงศิริ และบังอร กุมพล, 2557) และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ที่สรุปว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ คือ การเสริมสร้างสมรรถภาพ หรือความสามารถของคนพิการให้มี สภาพที่ดีขึ้น หรือดำรงสมรรถภาพ หรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้โดยอาศัย กระบวนการทางการแพทย์

การศาสนา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการอื่นใดเพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงาน หรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ รวมไปถึงความสามารถ ในการศึกษาเรียนรู้ได้อย่างเป็นปกติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2534) ดังนั้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการที่มีส่วนร่วมของผู้ดูแล ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสอดคล้องกับสิทธิตามกฎหมาย และกรอบการพัฒนาที่สำคัญ คือ มีลักษณะเป็นองค์รวมผสมผสานครอบคลุมทุกมิติของการดูแลซึ่งรวมถึงการดูแลนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการที่มีบทบาทหน้าที่คล้ายๆกับหน่วยบริการสุขภาพในการพัฒนา หรือดูแลศักยภาพนักเรียนพิการ

จากสภาพปัญหาของโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น เป็นโรงเรียนเฉพาะความพิการ มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับนักเรียนประเภทอยู่ประจำ และไปกลับ มีเขตบริการในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 20 จังหวัด จากการประชุมสรุปงานวิชาการของโรงเรียนศรีสังวาลย์ ประจำปีการศึกษา 2561 มีบทสรุปว่า นักเรียน มีสภาพความพิการทางร่างกายที่เป็นข้อจำกัด ซึ่งเกิดจากการไม่สม่ำเสมอของการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลกระทบต่อทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา (บันทึกการประชุมโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ครั้งที่ 4, 2562) และการรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (Self Assessment Report: SAR) ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ได้สรุปผลเกี่ยวกับจุดที่ควรพัฒนา และแนวทางการพัฒนาในอนาคตไว้ว่า

- 1) ด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครู และบุคลากรนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ (PLC) เข้ามาใช้ในการพัฒนาตนเอง และแก้ปัญหาที่พบในห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง ให้มีความสำคัญในการบริหารการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนด้วยการบูรณาการการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน
- 2) ด้านครูควรกระตุ้นให้ครูได้เห็นความสำคัญของการนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ และการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
- 3) ด้านการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผล นักเรียนมีการประเมินตนเองในการเรียนรู้ แต่ก็ยังขาดการติดตามช่วยเหลือด้านการเรียนรู้ และการฟื้นฟูสมรรถภาพของนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนแนวทางการพัฒนาในอนาคตได้ระบุไว้ว่า ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควบคู่การฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเป็นรายบุคคลให้ชัดเจน (รายงานประจำปีโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น, 2561, น. 25)

ผลการสอบถามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อสภาพการบริหารการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ของโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ในปีการศึกษา 2561 (รายงานการประชุมผู้ปกครอง

ครั้งที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2561 โรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น, 2561) พบว่า โรงเรียนมีนักเรียนประเภทความพิการซ้อนเป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมีสภาพความพิการที่ต่างกันได้แก่ นักเรียนที่มีลักษณะสมองพิการ ร้อยละ 76 นักเรียนที่มีลักษณะอัมพาตครึ่งท่อน ร้อยละ 4.95 นักเรียนที่มีลักษณะกล้ามเนื้ออ่อนแรง ร้อยละ 1 นักเรียนที่มีลักษณะกระดูกเปราะ ร้อยละ 2.89 นักเรียนที่มีลักษณะอวัยวะไม่สมประกอบ ร้อยละ 12 และนักเรียนที่มีลักษณะมือ-เท้าพิการ ร้อยละ 3 โดยมีข้อเสนอแนะว่า ให้มีการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยครูและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนต้องเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือดูแลการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนตามบริบทของโรงเรียนที่เป็นลักษณะโรงเรียนประจำ อีกทั้งโรงเรียนต้องแสวงหาเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนด้วย

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงเห็นเป็นความสำคัญ และความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น เพื่อเป็นข้อมูลแก่โรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือ การเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ และผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆอย่างมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคมและประเทศชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

1.2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

1.2.3 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

1.2.4 เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัย แนวคิด หลักการการบริหาร ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาสภาพการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่นโดยวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 4) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข และ 5) การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ ครู บุคลากร ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ครู และบุคลากร จำนวน 51 คน รวมทั้งสิ้น 53 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับปรุงแก้ไข และ 5) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับประโยชน์

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาของการดำเนินการวันที่ 1 ธันวาคม 2561–31 มีนาคม 2562

ขอบเขตด้านตัวแปร

สภาพการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

1. ศึกษาการจัดการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนจากโรงเรียนที่จัดการศึกษาลักษณะเดียวกันที่ประสบผลสำเร็จ และมีแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการสถานศึกษา และการให้การฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียน ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยกำหนดสถานศึกษาที่เป็นเป้าหมาย คือโรงเรียนเฉพาะความพิการด้านร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ จำนวน 2 แห่ง ที่มีการบริหารจัดการการศึกษาได้ประสบความสำเร็จในการให้บริการ ได้แก่ โรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนเฉลียวภาวนานุสรณ์ (ศึกษาพิเศษชลบุรี) จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นสารสนเทศสำคัญอีกส่วนหนึ่งในการจัดทำร่างองค์ประกอบสภาพการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

2. ยกย่องรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น โดยการนำข้อมูลสารสนเทศจากผลการศึกษาในการดำเนินการจากระยะที่ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดในการยกย่องการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Review) หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพ นักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ศึกษาดูงาน และถอดบทเรียนโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาในลักษณะเดียวกัน ดำเนินการสังเคราะห์ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และสรุปผลการศึกษา

3. ตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น โดยใช้ตามแบบมาตรฐานการประเมิน ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) ต่อผู้เชี่ยวชาญก่อนนำรูปแบบไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง

กลุ่มเป้าหมาย

เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่ได้จากการพิจารณาเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) จำนวน 13 คน ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญระดับอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติเป็นคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ หรือเอกชน มีความเชี่ยวชาญด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มีประสบการณ์ทำงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี การศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา และการออกแบบนวัตกรรม
จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญครูผู้สอน จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 5 ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารจัดการสถานศึกษาสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาร่างรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพ
นักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ตามมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเป็น
ประโยชน์ด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (McMillan & Schumacher)
โครงสร้าง และองค์ประกอบ พฤติกรรมการวัดของรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนใน
การฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาของการดำเนินการวันที่ 1 ธันวาคม 2561–31 มีนาคม 2562

ขอบเขตด้านตัวแปร

คือ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ด้านความเหมาะสม
และมาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (McMillan & Schumacher) โครงสร้าง และองค์ประกอบ
พฤติกรรมการวัดของรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียน
โรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

4. สร้างคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพ
นักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น โดยการนำข้อมูลสารสนเทศจากผลการศึกษาในการดำเนินการ
มาจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มากำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างร่างคู่มือการใช้รูปแบบการบริหาร
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น นำร่างคู่มือ
เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ปรับปรุงแก้ไขให้
สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนา

5. ประเมินร่างคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟู
สมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่ได้จากการพิจารณาเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) จำนวน 13 คน ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญระดับอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติเป็นคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ หรือเอกชน มีความเชี่ยวชาญด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มีประสบการณ์ทำงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี ระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา และการออกแบบนวัตกรรม จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญด้านครุศึกษาศาสตร์ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 5 ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารจัดการสถานศึกษาสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาร่างคู่มือการใช้รูปแบบฯตามมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (McMillan & Schumacher) โครงสร้าง และองค์ประกอบ พฤติกรรมการวัด ของร่างคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาของการดำเนินการ ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2562 – 30 มิถุนายน 2562

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (McMillan & Schumacher) โครงสร้าง และองค์ประกอบ พฤติกรรมการวัด ของร่างคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

1. ทดลองใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น โดยการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น นำไปทดลองใช้ในโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ศึกษาผลการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนพิการโดยใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

2.1 ศึกษาผลการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนพิการที่ผ่านกระบวนการใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น จำนวน 120 คน โดยยกตัวอย่างมาแสดง 5 คน

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบผลการการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนพิการก่อน และหลังกระบวนการใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

2.3 กราฟแสดงความสามารถตามพัฒนาการก่อนและหลัง และสรุปผลความสามารถตามพัฒนาการก่อนและหลัง

3. ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ ครู และบุคลากร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น และผู้แทนจากหน่วยงานฟื้นฟูสมรรถภาพในจังหวัดขอนแก่น โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 4 คน ครู และบุคลากร จำนวน 45 คน ผู้ปกครอง จำนวน 30 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 คน และผู้แทนจากหน่วยงานฟื้นฟูสมรรถภาพ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 90 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาของการดำเนินการ ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2564–15 พฤษภาคม 2564

ขอบเขตด้านตัวแปร

ผลความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น คือ

1. ความพึงพอใจต่อผลการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโดยรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น
2. ความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

1. การประเมินรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น เป็นการประเมินผลคุณภาพตามมาตรฐานของรูปแบบฯ หลังจากการใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่นในสถานการณ์จริง ของผู้ทรงคุณวุฒิ และการใช้แบบสอบถามในการประเมินตามกรอบเนื้อหา 4 ด้าน คือ 1) ด้านความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบ (Utility) 2) ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ (Feasibility) 3) ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ (Propriety) และ 4) ด้านความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบ (Accuracy) เพื่อยืนยันประสิทธิภาพ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม ตามแบบมาตรฐานการประเมิน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จำนวน 7 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 13 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ในกรอบเนื้อหา 4 ด้าน คือ 1) ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ (Feasibility) 2) ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ (Utility) 3) ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ (Propriety) และ 4) ด้านความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบ (Accuracy)

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาของการดำเนินการ ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2564–15 พฤษภาคม 2564

ขอบเขตด้านตัวแปร

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น จากตัวแปร คือ

- 1) ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น
- 2) ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น
- 3) ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น
- 4) ความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น หมายถึง กระบวนการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น โดยมีขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบ 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น และระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

องค์ประกอบของกระบวนการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดกรอง และการประเมินนักเรียน (Screening & Assessment) หมายถึง มีการประเมินแรกรับจากการรวบรวมข้อมูลทั่วไป และข้อมูลความพิการ โดยทีมนักวิชาชีพด้วยวิธีที่เหมาะสม

กับระดับความรุนแรง สภาพความพิการของนักเรียนแต่ละราย เพื่อให้สามารถระบุประเด็นปัญหาทั้งด้าน ความบกพร่องทางร่างกายระดับความสามารถในการทำกิจกรรม และการมีส่วนร่วม และมีการจัดลำดับ ความสำคัญของปัญหาเป้าหมาย ระดับความสามารถที่คาดหวังของทีมสหวิชาชีพ นักเรียน และครอบครัว เมื่อสิ้นสุดกระบวนการฟื้นฟู ระยะเวลาที่คาดหวังว่าจะต้องทำการฟื้นฟูสมรรถภาพความเสี่ยง ภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากโรค หรืออาจเกิดขึ้นระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพ

2. การจัดทำแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพเฉพาะบุคคล (Individualize Rehabilitation Plan: IRP) หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางในการเรียนรู้ หรือการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการประสานงานร่วมกับแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาชีพ ได้แก่ นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง และเครือข่ายผู้ดูแล นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

3. การดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเป็นรายบุคคล (Individualize Rehabilitation) หมายถึง การดำเนินการตามแผนด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมจากการมีส่วนร่วมในการให้บริการทาง การแพทย์ด้วยวิธีการ เครื่องมือ การออกกำลังกายจำเพาะ การให้คำแนะนำตามหลักการทางการแพทย์ การใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ หรือทดแทน หรือวิธีการอื่น ๆ อีกทั้งยังมุ่งส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันการเกิด ภาวะแทรกซ้อนให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ บุคลากรที่ เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้สามารถดำรงชีวิตใน สภาพแวดล้อม และสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยนักวิชาชีพของโรงเรียน (Multidisciplinary Team) ให้ การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพให้กับนักเรียน อาทิ นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูศิลปะ และครูการศึกษาพิเศษ รวมทั้งการส่งต่อ (Consultations & Referrals) เป็นการส่ง ต่อให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ เพื่อขอรับบริการทาง การแพทย์เฉพาะทาง และทางการสาธารณสุข ระหว่างโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่นกับสถานพยาบาลของ กระทรวงสาธารณสุข

4. การประเมินซ้ำ (Repeated measurements) หมายถึง การทบทวนพัฒนาการ ความสามารถด้านการเคลื่อนไหว และการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน เพื่อดูความก้าวหน้า และการชะลอตัวภายหลังการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยในหนึ่งปีการศึกษาต้องทำการประเมิน ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง

5. การนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน (Supervision) หมายถึง การให้คำปรึกษา แนะนำ และสะท้อนผลการให้การฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนของผู้บริหาร แก่นักวิชาชีพของโรงเรียน ตามรูปแบบ การให้การฟื้นฟูสมรรถภาพที่สอดคล้อง และเหมาะสม ตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษตามแผน การฟื้นฟูสมรรถภาพเฉพาะบุคคล (IRP)

6. การรายงานผลการฟื้นฟูสมรรถภาพ (Reporting) หมายถึง การนำเสนอผลการฟื้นฟูสมรรถภาพตามรูปแบบการบริหารจัดการการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ของโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ในการกระตุ้นพัฒนาการพัฒนาความสามารถด้านการเคลื่อนไหว และการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ เมื่อสิ้นสุดการฟื้นฟูสมรรถภาพตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพเฉพาะบุคคล (IRP)

การมีส่วนร่วมในการบริหาร หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการบริหารการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ซึ่งมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ โรงเรียน โรงพยาบาล และเครือข่ายวิชาการ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพของโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง ร่วมวางแผนร่วมในการประชุม ปรึกษาหารือ ในการกำหนดแนวทางการพัฒนา ร่วมวางแผนกำหนดวิธีการติดตามผล การตรวจสอบ และการดูแลรักษา การมีส่วนร่วมในการกำหนดรายละเอียด หรือวิธีการดำเนินงานของโรงเรียนในการดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่เหมาะสม มีคุณภาพ และเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมสำเร็จผล ตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง การร่วมทำ ร่วมดำเนินการ ร่วมสร้างสรรค์งานที่พึงประสงค์ ในการให้บริการทางการแพทย์ ด้วยวิธีการ เครื่องมือ การออกกำลังกายจำเพาะ การให้คำแนะนำตามหลักการทางการแพทย์ การใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือ หรือทดแทน หรือวิธีการอื่น ๆ อีกทั้งยังมุ่งส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ โดยดำเนินการตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเป็นรายบุคคล

3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การร่วมติดตามประเมินผลระหว่าง การดำเนินงาน และหลังการดำเนินงาน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการควบคุม และการตรวจสอบการดำเนินงาน ดูแล รักษา และประเมินผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมในการเสนอแนวคิดในการดำเนินงาน

4. การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การร่วมสะท้อนปัญหา การร่วมในการหาแนวทางแก้ไข ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนางานร่วมกัน และนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์เมื่อประสบปัญหาแนวเดียวกันในโอกาสต่อไป

5. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การร่วมชื่นชมในผลสัมฤทธิ์ ร่วมเห็นคุณค่าในการกระบวนการพัฒนา ภาศึเครือข่ายทางวิชาการ มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการร่วมดำเนินงาน การร่วมรับประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนที่ตรงตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพเฉพาะบุคคล

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ หมายถึง นักเรียนที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์ หรือขาดหายไป กระดูก หรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหว ความบกพร่องดังกล่าวอาจเกิดจากโรคทางระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อ และกระดูก การไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด อุบัติเหตุ และโรคติดต่อ หรือมีความเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือมีโรคประจำตัว ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องในห้วงเวลาที่เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

โรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษา และฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทอยู่ประจำ และไปกลับ

ครู และบุคลากร หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ หรือพ่อครู แม่ครู ประจำหอพัก หรือพี่เลี้ยงเด็กพิการ ที่ทำหน้าที่แม่บ้านประจำหอพัก รวมถึงบุคคลที่นักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่นอยู่ด้วยเป็นประจำ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ประโยชน์ ดังนี้

1.5.1 รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.2 รูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการนำนโยบายทางการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมีคุณภาพ

1.5.3 กระบวนการวิจัยรูปแบบการบริหารโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ขอนแก่น นี้สามารถเป็นแนวทางในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ให้ได้เต็มตามศักยภาพอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาตามที่ต้องการต่อไป